

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No - 87

HAYAT

Fiati her yerde 15 kuruş
Seneliği, posta ile 7.5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7.5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul bürosuna
muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!
—NIETSCHE—

Cilt: IV

Ankara, 25 Teşrinievvel, 1928

Sayı: 100

Musahabe

Vergi Kanunlarımız Hakkında

Gündelik gazetelerden muttali oluyoruz ki bilhassa vergi kanunlarımızın islahı için bir komision çalışıyor.

Komisionun vergi kanunlarının hangi noktalarının islahile meşgul olduğuna dair matbuata aksetmiş bir malumat yoktur. Fakat ötedenberi vergilerin şekil ve tarzı cibayetleri mükelleflerce olduğu kadar hazinece de karışık ve hayli zahmetli olduğu için bu cihetlerin de komisionun nazari dikkatini celbetmekte olduğunu kuvvetle zan ve tahmin etmekteyiz.

İlmi iktisadın babası telekki olunan "Adam Smith," in vergiler hakkında koyduğu şu kaideler aradan iki asra yakın bir zaman geçdiği halde bu gün de kimetini muhafaza etmektedir:

« 1— Her fert vereceği verginin tarzi tediyesini, tarihi tediyesini, tediye edeceği miktarı vazih ve sarih olarak bilmelidir.

2— Her vergi mükellefe en

muvafık olan bir zaman ve tarzda tahsil olunmalıdır.

3— Her vergi, mükellefin kesesinden hazineye girdiği miktardan mümkün olabildiği kadar az fazla çıkacak bir surette tanzim ve teşkil edilmeli.»

Vergi kanunlarımızın da bu esaslardan gafil olmadıkları muhakkaktır. Ancak teslim olunmak icap eder ki hâlâ vergilerimizin cibayet tarzlarında islah muhtaç pek çok noktalar vardır. Mesela: bizde mükellef her sene başında muhtelif namı altında yekûn olarak ne vergi vereceğini bilemez.

Bunun mükellefçe sarahaten bilinmesi mükellefin bütçesi ve tediye imkânını evelden düşünmesi ve bulması için lâzımdır.

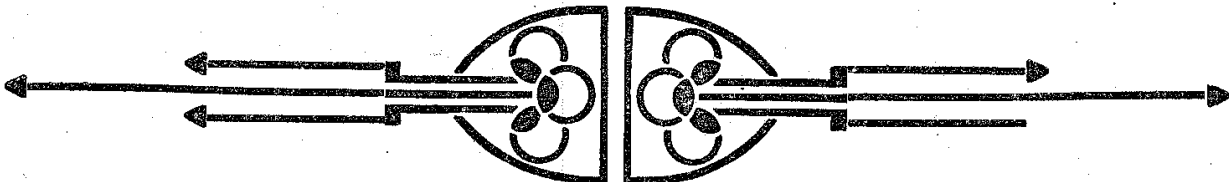
Buna benzer bir çok hususat vardır ki komisionun da nazari dikkatına çarpmakta olduğuna eminiz.

Vergilerin tatbikatında görülen ve mükellefle hazine arasında

büyük mesafeler bırakan müşkilatın izalesi bizzat vergi mefhumunun icabatındandır.

Vergi esasatının yalnız halk ve devlet iktisadiyatı itibarile değil bir de psikolojik noktai nazardan tetkike deyer ciheti vardır. Vatandaşın devlete karşı ilk ve büyük borclarından biri olan vergi vermek ferdin hodbin ruhu karşısında çok defa arzu ile yapılan bir şey olmaz. Medenî terbiyesi inkişaf etmiş memleketlerde daha az görülen bu hadise, bilhassa vergi nevileri çok olduğu zaman, nazari itibara alınmak lâzımdır. Verginin miktar itibarile değil belki nevi itibarile tekessürü mükellefin gözünde büyür. Netekim tahsil makamlarının tenevvu etmesi de aynı haleti ruhiyeyi tevlide müsaittir.

Vergi siyaseti gibi pek müte-nevvi ve müdil cepheleri olan büyük ve hayati mesele ile meşgul komisiona muvaffakiyet temenni ederiz. ***

کجه یاریسی چوقدن کچمشدی، تورک چاروشی ایسه حالا کله یوردی . پوصوجیلر یوزی قویون یاتمقدن اوصاندیلر . فقط یرلرندن قیملدامغه ده جسارت ایدم یورلدی . صاقین سلیم آغا بزى کوروبده اوده ، یاقیندن باشقا بر پوصو قورمش اولماسین ، دیه اندیشه دوشدیلر .

* *

ناداس تارلانک ایچندن خفیف انسان آدمیلری ایشیدیلکه باشلادی . قاچاقچیلر داها زیاده یره یاصلاندیلر . کوزلرینی ممکن مرتبه داها فضله آچارق سسک کلدیکی طرفه دیکلدیلر . اوزون مدتدن بری قارانلقده قالدقزلندن آججه اوزاق مسافهده کی شیلری سجه بیلورلدی . قاچاقچی :

— «ایشته کلیور !» دیه رک توفکنی کندیسنه یاقلاشمقده اولان کولکه یه توجه ایتدی . فقط کولکلر بر آرز داها یاقلاشجه بولرک تورک اولمایوب کندی کویلرندن ایکی قاچاقچی بولغا اولدیغنی وصیرتلرنده آغیر برشی طاشیدقزلرینی فرق ایتدیلر .

بوسیلقونک ذهننده برشیمشک چاقدی . آياقلاینه قدار کلن بومالی آلدن قاچیرمی اولورمی ؟ دیه دوشوندی . سلیم آغانک قصیق سسنى تقلید ایدهرک، تورکجه :

— دورا ! . یوقسه یاقارم ! . دیه باغیردی . قاچاقچی کویلورلر، صیرتلرنده کی یوک آتارق قارانلقده قاچقه باشلادیلر .

* *

بوسیلقوايله گهرچو برمدت صوکر صاقلاندقلى یردن قالدیلر . احتیاطکار آدمیلرله قاچاقچیلرک بر اقدقلى اشیانک یانه یاقلاشدیلر . برده نه کورسونلر ؟ آغیرلرینه قدار دولو ایکی تنکه راقی ده کیلمی ؟ هیچ برسوز سوبله مدهن باقیشدیلر . قوشاقلرینی چوزوب تنکه لری صیرتلادقندن صوکر دیکر بر پانه قادن کوبه دوغرو قوشدیلر .

* *

کهرچوايله بوسیلقو اوده دوندکلری زمان اختیار غاورائیل اوجاقده یانان بویوک بر کوتوکک اوکنده پینه کله یوردی . گهرچو اوکا برشیشه ایچنده کی براق راقینی اوزادارق :

— ددهو غاورائیل اویله اویوقلاوب دورما ! شو کوز یاشی کبی براق راقی راقیدن برایکی قدح آتده اویقوک آچیلین ! دیدی .

اختیار — بو آقشام کسمکه کیتدی ککز سلیم آغانک باشی بومی ایدی ؟ دیه صوردی .

ایکی آرقاداش اختیارک سوزلرینه قولاق آصمادیلر . کویا بویوک برایش یامش ایمش کبی بییق آلتندن کولومسه دیلر .

تورکجه چوبرهن

Ali Haydar

بری بویوک کوجوک هرکسک اودینی پاتلامشدی . هیچ کیمسه حدودی آشمغه جسارت ایدم یوردی . سلیم آغا تورک طوبراغنده کی بولغارلرده چوق اذیت ایدیوردی . بولر اکثریا گرجو ايله بوسیلقویه مراجعت ایدهرک بوظالم تورکک قتل ایدله سنی رجا ایدیورلدی . نهایت ایکی قاچاقچی . آبی بر مکافات وعدی آلدقندن صوکر سلیم آغانی اولدورمکه قرار ویردیلر . سلیم آغا هر آقشام حدود بونی دولاشمغه چیقاردی . بزم احبابلرده حدودک بر طرفنده پوصویه یاتوب بر قورشونله اونی اولدورمه نک مشکل برایش اولادیغنی کورمکه باشلادیلر .

* *

صوکر بهارک صوئوق برسیسیله قاریشیق زینیری بر قارانلق بر یوزنی قاپلادی . گهرچو ايله بوسیلقو چارقلرینی آججه آياقلاینه چکدیلر . فشنگکلکاری اوسوزلرندن آشیری طاقیندیلر . توفنگکلرینی آلرینه آلدیلر . اودن جیتقه حاضرلانیکن قاریسی :

— بوسیلقو : پینه نره یه کیدیورسک ؟ دیه صوردی . بوسیلقو :

— او قارلرک بيله جکی برایش ده کیلر ! دیه رک اودن چیقادی و کجه نک قارانلقی ایچنده قایب اولدی .

* *

ددهو غاورائیل دهرین دهرین دوشونه رک اوجاغک باشنده اوزون مدت اوطوردی . بر آه چکهرک آياغه قالدی . بر قاچ کره استاوروز چیقاردقندن صوکر یاتاغه یاتوب اوستنه یوک اورتوی چکدی . فقط صباحه قدار کوزینه اویقو کیرمده دی .

* *

گهرچو ايله بوسیلقو کویک اطرافنی دولاشدیلر، یوله دوزولدیلر . ناداس تارلارک ایچندن کچهرک یاقینده کی حدوده یاقلاشدیلر . تام حدود خطنه کلنجه توقف ایتدیلر . آلرنده توفنگکلرینی حاضر طوتارق صاغه ، صوله دوغرو باقیندیلر . چالیرک آراسنه چوکیدیلر . بوسیلقو آچاق سسله :

— سلیم آغا ایشته بو پانه قادن کچور ، اک زیاده شو نقطه ده توقف ایدیور . دیدی

گهرچو — بن اکثریا اونک « دیکنلی تبه » طرفلرنده دولاشدیغنی کوردم .

بوسیلقو — خایر ، خایر ، اک مناسب یر پوراسیدر . بوراده بکله یه جکز . بن بوراده چالیرک آراسنده قالیم . سن ده کیت قارشیده کی ناداسک ایچنده یره یات !

ایکی آرقاداش بربرندن آیریلدیلر . قیلرلی شدله آتدینی حالده یوزی قویون یره یاتوب قوربانی بکله مکه باشلادیلر .

* *

خفیف بر روزکار چالیرلی خیشرداندی . قاچاقچیلر توفنگکلرینه داها شدتله صاریلارک سلیم آغانک ظهورینی بکله مکه باشلادیلر . فقط هیچ کیمسه چیقما یجه دهرین دهرین آه ایدیورلدی .

آغلايه بزدن رجا ایدیور . بو آقشام اونک ایشنی بیتیره جکز .

بوسیلقو — گهرچو ! اختیارله قونوشدیغک آرتیق کافی ! . بورایه کل ، باق نه سوبله یه جکم ! . گهرچو یرندن صیجاردی ، توفکنی اوموزلا یارق دوستنک یانه دوغرو کیتدی .

ددهو غاورائیل ، یانندن آیریلان گهرچویه اوزون اوزون باقدی ، محزونانه باشنی صاللامغه باشلادی .

* *

بوسیلقو عسکره کیمه زدن اول اوصاو اویصال بر ده لیقانی ایدی . اختیارلنده کندیسنه باقار دیه باباسی اوکا بویوک امید باغلامشدی . او ، اختیاری چالشمقندن منع ایدهر :

— باباجم ، هله سن کیفکه باق . کندیسکده چالشدیغک یه تیشیر . سن ضیمدی آرتیق یه ، لچ ، بزم صاغلغمزه دعا ایت ! دیردی . بر سوزلری دیکله یه ددهو غاورائیل چوق ممنون اولور والله ک کندیسنه بویه خیرل بر اولاد ویردیکنه سهوینبردی ! اوطوردینی قالدیغنی یرده اوغلنی مدح ایتکدن کندیسنی آلامازدی .

فقط عسکرلکدن دو یجه بوسیلقو ، بوس بوتون ده کیشدی : قیر ایشلرندن نفرت ایدیور ، تارلاردن آرتیق بحث ایتک بيله ایسته میوردی . کوندوزلری اویور ، کجه لری ده اوه کله یوردی . عقلی باشنه کسین دیه ددهو غاورائیل اوغلنی اولندیرمکه قرار ویردی . اوکا کویک اک کوزهل واک حامارات قیزنی آلدی . بو قیزک اویله کوزهل برسسی وار ایدی که ، شارقی سوبله مکه باشلادی ، هرکس ایشنی کوچنی براقیر ، قیزی دیکله مک ایچین چیتلره یاصلانیردی .

تأه لک ایلک ایکی اوج آینده ، اوتاندیغیندیمیر ، نه دندر ، بوسیلقو تکرار اسکی یوله یورومکه باشلادی . تکرار ایشه صاریلدی . فقط کونک برنده هرشیی یوزی اوستنه براقدی ، گهرچو ايله برلکده قاچاقچیلغه باشلادی .

بوسیلقو یامان بر قاچاقچی اولمشدی . متمادیا حکومت مأمورلرینک نظری آلتنده بولونیوردی . کومروک مأمورلری صیق صیق اونی باصارلدی . نه کیبی اشیا چیقاجغنی کورمک ایچین کویلورده سیره کلیرلدی . بوسیلقو ایسه ، کومروک مأمورلرینه قارشى کیزلیجه دیلنی چیقاریر ، آرقاداشلرینه کوز قیرپارق هرشیئک باشقا طرفه آشیریلش اولدیغنی آکلاقی ایسته ردی . اونیکن ایچنده بویه کورولتو- لره آلیشماش اولان ددهو غاورائیل بو صیراده بر کوشه یه چه کیلیر و کوزلرندن ایری ایری یاشلر آقیتیردی .

* *

بو آقشام گهرچو ايله بوسیلقو ، حدود محافظه بولونکنک چاروشی اولان سلیم آغانی اولدورمکه قرار ویرمشلردی . سلیم آغا حدودک بونقطه سنه کلدیکندن

بولغار ادبیاتین نمونه

Pusu

— « آلكساندر كپروف » دن حكايه —

اوبنك ايچنه كيردى؛ پروسته لاسنك ايچي آريا دانه. ليله دولو اولدني حالد تكرر ديشاري چيقدى. — قيط، قيط، قيط ! ديهرك طاووقلره بر آووج آريا سزدي. طاووقلر، مختلف پرده لردن سسلر چيقارارق آريا دانه لرينه هجوم ايتديلر. بونلرك آراسنه يابانجي بر خوروز قارشمشدى. اختيار بوني اشارت ايدرك :

— قيزم، شوباجالي خوروزى دفع ايتسهك آ، اوزم ده كيل !.. ددى.

— نيجين دفع ايتسين افنديم، اويابانجي خوروز بزم تجربه كيرسه، داها آي اولمازى؟ ديه يان طرفدن برازكك سسي ايشيديلدى. بوسس، او صيراده آوه گلش اولان بوسيلقونك سسي ايدى. سوقاق قاپسندن ياواش ياواش ايجرى كلكدده اولان اختيارك اوغلي بوسيلقونك ياننده كهرچواسمنده برآرقاداشي ده واردى. هرايكي كنجك ده اللرنده، اوزون ناملولو توفنكلر واردى.

كهرچو، قيصيق برسسه اختياره خطاباً : — قولاي كله ! غاورايل دده !.. ديدى. اختيار غاورايل، [سزهده خيالازلى داها قولاي كلسين !] جوابي ويردى. كهرچو توفكنه دايا نارق :

— غاورايل دده، بواختيار ياشكده حالامى چالشيورسك ؟

اختيار — نه يايالم كهرچو؟.. نيم ايچين چاليشاجق بر كيمسه اولمايجه، البته چالشمغه مجبورم. كهرچو — ايله ايسه، دالري بودانامش بر آغاچ آل !.. سنك يريكه آرتيق بوسيلقو چاليشسين ! ديدى وكولومسه دى.

اختيار باشي قالديردى. ايرى كيرپيكلرينك آراسندن كرچويه دوغرو برنظر عطف ايدرك : — آه نه ديهيم ! سنى ده، بوسيلقوني ده دوكمك ايچون اولور اولماز صوبا آز كلير ! جوابي ويردى. كهرچو، يوكسهك سسله كولرك آرقاداشنه خطاباً :

— بوسيلقو، باق باباكنه لر سويله يور؟ ديدى. بوسيلقو — سن اونى كندى حاله براق ! اختيار آدام، ييرتيق چووال كييدير. جوابي ويردى. بوسوزك اوزرينه اختيار قيزدى :

— بوسيلقو ! بوايش سنك ظن ايتديك كيي ده كيلدر. بن سنك ياشكده، بن كنج ايكن تارلا ده صاپانك آردنده چالشيوردم، چالشيوركن وجوديمك ائلري چورويوردى. سن ايسه، ايكن سنه بيله ايشه كيتمهك ! بن حالا بوياشمده ايشلهك ايچين اختيار كه ميكلريمي قيرلرده سوروكه يورم. سن ايسه بو كنج ياشكده كيم بيلير نره لره كيديورسك، نره لره

ده دوغاورايل [*] يالكي زباشنه، اولونك اورتاسنده كي آغاچ كوئوكنك اوستنه اوطورمش، صاپانك قيريلش اولان قورويونى تعميره اوغراشيوردي. باشي اوگه دوغرو آكش اولان اختيار، هم كال سكوتله ايشنه دوام ايدسيور، هم ده آراسير باشي قالدوروب اوچوق كوزلريني، ياواش ياواش چيلاق بايبرك آرقاسنه كوچكده اولان كوشه ديكويوردى. كونك بوساعتنده كنديلرينه يم ويريله سنه آليشمش اولان عارسز طاووقلر، اختيارك اطرافنى صارييور. لردى؛ اوده وقت وقت آللريني قالديرارق و [قيش قيش !] ديهرك طاووقلري دفع ايتكه اوغراشيوردي. بو حركت قارشيسنده طاووقلر، ابتدا صيچراشيور و قاجيشييورلر؛ فقط كسرك آلتندن بر يونغا پارچه سي فيرلايجه، بوني كنديلرينه آتيلمش بر يم ظيله تكرر اختياره دوغرو قوشويورلردى. وينه بو ائشاده، اختيارك كليني، آلو ايچنده بر تورلو آله كچه يهن بوزاغى آخيره سوق ايتك ايچين آرقاسندن قوشويوردى.

ده دو غاورايل، كلينه خطاب ايدرك : — قيزم، شونلره بر آيزم آت ! يوقسه شيمدى كلوب قولاقليمي غاغالاياجقلر. ديدى. بوزاغى نك آرقاسنده قوشمقدن ياقاقلري قيب قيرمزي اولان كليني :

— شيمدى آتارم، باباجم !.. له شويارامازى بر كره آخيره صوقايم ده، همهن طاووقلرك يانه كليرم.

ديدى وتكرر آلو ايچنده بوزاغى قووالامغه باشلادى. عنادجي حيوان ايسه، متاديا آخيرك عكسى استقامتنده قوشويوردى. كنج قادين نهايت، بوزاغى اولونك دار بر كوشه سنده قيصديرمغه موفق اولدى. بيله صيقشيق بر وضعيته قالان حيوان، ايضاق بروننى كوك يوزينه دوغرو قالدير. دى؛ آرد آياقلري اوستنده شاهه قالفارق، بردن بره صيچرادى؛ قورويغيله كنج قادينك ايتكلرينه بر ضربه اينديردى؛ يانندن كچهرك كنيش اولونك ايچنده تكرر قوشمغه باشلادى.

بورغون ددهو غاورايل كسريني ياني باشنه براقدى. قورو آيله بوروشوق آلينندن آقان تئلري سيلهرك، نهايت بوزاغى ياقالا يوبده آخيره دوغرو سوروكلكده اولان كلينه باقدى.

ده دو غاورايل، كلينه صوردى : — قيزم، بوسيلقو حالا كله ديمى ؟.. — هنوز كله دى !..

كلين خام، بوزاغى ايجرى آتدندن صوكرا، آخيرك چوبوقلره اورولو قاپيسنى قاپادى؛ كوى [*] (ده دو) كله سي بولغارجه ده دده دمكدر.

دولاشييورسك ؟ فقط اوغلم، بونك عاقبتى خير اولماز. نهايت بركون ده ريكنى صامانله دولدوروب آوه كه تيره جكلدر. اولادلرم، بوسرك طوتديك زبول، آي بر يول ده كيلدر.

اختيار داها بعض سوزلر سويلهك ايتسه يوردي. فقط سسي قيصلدى. اختيارك روحندن شستلى بر الم بوشاندى. برمدت سكوت ايتكه مجبور اولدى. بوندن صوكرا، يره ياييلمش اولان يونغالىر طويلا مقله مشغول اولان كلينه باقارق :

— قيزم، سنك ده طالعهك بويله ايش ! دوغره بونك زمان آتسهك سنى قارا بزلره صارمش اولماي !.. ديدى.

كهرچو، وقمهك فجاجتتى حسن ايتدى : — آغلامه ! غاورايل دده ! ديهرك اختيارك يانه اوطوردى وسوزلرينه دوام ايتدى :

— سنك كنجلككده كي زمان، باشقا بر زمان ايش. شيمديكى زمان ايسه، باشقا بر زماندر. اوزمانلر، تورك سلطنتك حدودلري برده كيزدن ديكر ده كيزه قادار اوزارمش. ويركيلر خفيف ايش. شيمدى ايسه، كوش دوغار دوغماز، بزم كويدن تورك حدودى كورونويور. صباحدن آقشامه قادارده تحصيلدارلر و ژاندارمارلر بزي ويركى ايچين تضيق ايندييورلر. ايكي چيلاق آله بونكه باشه چيقمق ممكنيدير ؟ هله قيطان سنه لري باشلارسه، وار كيت ده باشكي طاشلره وور !

صانكه بريرده اوطورويوده قاراطوپراغى ايشله يه جاك اولورسه ق، داها فضله ي قازانا جغز ؟ بز كچينمك ايچين داها خفيف چاره لره باش وورمغه مجبور. ايشته بويله هافتاده بردمغه تورك حدودى آشارز. بر قاق پارچه قاجاق اشيا كه تيريرز. نه اولاجق صانكه ؟ بوسورتله انسانى جنبه بش اون پارا كورويور. عكسى تقديرده او كوز كيي چاليش ! حارمان صوكنده بش اون غروش قازانا جغم ديه بكه ! نافله !.. او صيراده ده ويركى تحصيلدارى كلير، آلكده آووچكده نه بولورسه، آليز كيدير. صوكرا يينه بش پاراسز ايرته سي سنهك صوكنى بكه دور ! وارسين تارلا لريمز آرتيق يوز اوستنه قالسسين. بركون ژاندارمارلر آويزه باصقين ياپارلرسه، بونك ويركى تحصيلي مقصيده ياييلما ديغنى كورهم. اما ژاندارمارلر قاجاق اشيا آرامغه كلشلمش. ايتسه دكلرى قادار آراسينلر. هيچ بر شى بولاما ياجق لرينه شمه يوقدر. چونكه قاجاق اشيا لريمز وقتيله امين يرلره يرلشديرلشدر.

قاجاقچيلىق ياپاركن اولمك مسئله سنه كلنجه، بوكاده هيچ اسف ايتمه. نه زمان اولسه اوله جك دكل ييز ؟ اختيار — فقط بو آقشام نيجين يينه توفكلرى اوموزلا ديكز ؟

كهرچو — بو آقشام، بزم ملته بويوك بر آيلاك يياجغز. هانى شو، حدودك اوتنه سنده كي ملتداش لريمزك باشنه بلا كسيلهن و بزم ده حدودك اوتنه طرفندن بر ديرهم اشيا قاجيرما مژه مانع اولان شو « سليم آغا » ده نيلهن حريف يوقى ؟ ايشته بو آقشام بر قورشونله او حريفك قافاسنى پاتلا داجغز. حدودك اوتنه سنده كي بوتون عرقداش لريمز، بو حريفك اولدورولمهنى آغلايه